

NED. MAATSCHAPPIJ TOT BEVORDERING DER TANDHEELKUNDE

JAARLIJSCHES ALGEMEENE VERGADERING OP 25 EN 26 JUNI 1926 TE ARNHEM

OPENINGSREDE VAN DEN VOORZITTER.

Dames en Heeren.

Zoo is dan alweer een jaar voorbij gegaan, zoo zijn wij alweer een mijlpaal verder gekomen op den langen, op den moeilijken weg, dien wij vereenigd in onze organisatie hebben af te leggen.

Alweer zie ik, behalve meerdere nieuwe gezichten, die oude, getrouwe makkers op deze jaarvergadering bijeengekomen om opnieuw getuigenis af te leggen van hunne daadwerkelijke liefde voor hun vak, van hunne belangstelling voor de zaken, die hier aan de orde komen en van hunne bereidwilligheid om mede te werken aan het bereiken van het doel, dat wij ons gesteld hebben.

Dames en Heeren, namens het Hoofdbestuur heet ik U allen welkom; ik dank U, dat Gij U voor een dag uit Uwe praktijk hebt willen vrij maken, om te kunnen opgaan naar deze jaarlijksche bijeenkomst.

Buitengewoon aangenaam zal het ons zijn, als Gij wilt deelnemen aan de beraadslagingen, maar zelfs zonder dat, is Uwe aanwezigheid voor ons een demonstratie. Zij is voor ons het bewijs, dat er onder de leden belangstelling is voor het werk van het Hoofdbestuur. Uwe tegenwoordigheid geeft niet alleen den Hoofdbestuurders, maar alle functionarissen in de Maatschappij het weldadige gevoel, dat hun werk, dat niet altijd even aangenaam is, gesteund wordt door de sympathie van de leden. Niet dat wij verlangen, dat al onze gestes worden goedgekeurd; ik zou haast zeggen integendeel; ook gegronde, op redelijke wijze geuite aanmerkingen zijn niet te versmaden stimulantia voor onze werklust. Niets is fnuikender dan het ontmoeten van onverschilligheid. Ik hoop dan ook, dat Uwe tegenwoordigheid en zoowel uw deelnemen aan, als het volgen van de beraadslagingen Uwe belangstelling in de zaken van de Maatschappij zal vermeerde-

ren en dat Ge morgen na afloop naar Uwe woonplaatsen terugkeert met een gesterkt voornemen, om naar mate van Uwe krachten verder mede te werken aan het schoone doel, dat onze Mij. zich gesteld heeft.

Ik zeg, het *schoone* doel, dat de Maatschappij zich gesteld heeft. Ja, Dames en Heeren, schoon *is* ons doel, en gezond is onze doelstelling. Wij werken in het belang van allen, die in relatie staan, tot de tandheelkunde, hetzij als subject of als object; wij werken zoowel voor degenen die de tandheelkunde toepassen, als voor hen op wie onze wetenschap moet toegepast worden. En zoo combineeren wij op merkwaardige wijze, een egoïstische en altruïstische doelstelling.

Onze strijd voor ons eigen- en standsbelang wordt op een hooger plan gebracht door ons gelijktijdig streven naar bevordering van de volksgezondheid, terwijl omgekeerd onze ijver voor dit algemeene belang levendig gehouden wordt door de prikkel van ons eigen belang, dat in vele gevallen daaraan verbonden is — zij het dan ook indirect. Wij tandartsen zijn zoo gelukkig, gelijktijdig materieele en ideëele belangen te kunnen behartigen in onze Maatschappij.

Ik wil U op deze twaalfde Jaarvergadering herhalen, hetgeen Uw eerste voorzitter — Collega Hamer — op deze zelfde plaats tot U sprak, omtrent het wezen en streven onzer Maatschappij. Hij zeide:

„Het is een vakvereeniging — maar het karakter van onzen werkring kenmerkt oogenblikkelijk het hooger niveau, waarop wij staan „dan vakvereenigingen, die zuiver materieele belangen beoogen — „een altruïstisch standpunt, dat onze onmiskembare afkomst, onze familiërelaties met den ouden medischen stam duidelijk doet uitkomen. „Bijna elk belang van ons, raakt het algemeen belang. Wanneer wij „ijveren voor onze belangen, doen wij dit tevens voor betere hygiënische toestanden en betere tandheelkundige behandeling van het volk, „een streven, dat in laatste instantie zou moeten leiden tot zelfvernietiging; wanneer we ons ideaal, het voorkomen van tandbederf, zouden bereiken, zijn we zelf immers overbodig geworden!

„Maar bovendien moet iemand met uitsluitend commercieele inzichten niet voor idioten aanzien menschen, die alles in het werk stellen „om te zorgen, dat er toch maar steeds meer en steeds kundiger concurrenten komen; die niet rusten, vóór dat de kleine burgerstand en „de arbeiders ook de zegeningen van de moderne tandheelkunde deelen „achtig worden, ofschoon ze weten, dat de tijdroovende en kostbare „behandelingen door dezen niet naar waarde kunnen worden vergoed.

„We weten, dat door het populariseeren van de tandheelkunde onze

„finantieele belangen niet gebaat zullen worden en toch wenschen „we dit. Waarom? Omdat we innig overtuigd zijn van het algemeen „belang hiervan voor de volksgezondheid, als hulpmiddel in den strijd „tegen tuberculose en andere ziekten.”

Waarom ik, die vier jaren geleden ook reeds, zij het terloops, dit-zelfde thema behandelde, het weer noodig acht, nogmaals het volle licht te laten schijnen op het standpunt, hetwelk de Mij. inneemt?

Wel, Dames en Heeren, omdat ik in de twaalf jaren, die Gij mij Hoofdbestuurder hebt laten blijven, altijd en bij alles die waarheid zoo sterk gevoeld heb van Hamer's woorden: „Bijna elk belang van ons, raakt het algemeen belang” en „Wanneer wij ijveren voor onze belangen, doen wij dit tevens voor betere hygiënische toestanden en betere tandheelkundige behandeling van het volk.” En ik ben overtuigd, dat *dit* bewustzijn, te strijden voor een hooger doel, onze leiders de geestdrift doet behouden, die zij blijken te bezitten en die velen van hen reeds lang zouden verloren hebben, indien het louter een strijd was van geldelijk gewin voor hen zelf of hun vakbroeders.

Het is niet mijn bedoeling de tandartsen op een troon te plaatsen als halve heiligen, die in absolute zelfverloochening zich opofferen voor de belangen der volksgezondheid maar zeker evenmin laten wij ons aan den schandpaal binden als schijnheiligen, die louter uit concurrentievrees een strijd voeren, zoogenaamd uitsluitend voor de volksgezondheid, maar inderdaad voor hun portemonnaie!

Tegen deze lasterlijke aantijging van een Tweede Kamerlid wil ik hier een krachtig protest aanteekenen.

Gij weet, Dames en Heeren, welke woorden den 26 Mei j.l. bij de interpellatie over de uitvoering van de technikerswet in 's Lands Vergaderzaal gesproken zijn door den Heer Duys:

„Als ook maar een-tiende waar zou zijn, dat die heeren zoo onbaat- „zuchtig gedreven worden in hun actie tegen dit wetje, tengevolge „van hun angst voor het schade lijden van belangen der volksgezond- „heid, och Mijnheer de Voorzitter, dan zou ik willen vragen: Hoeveel „schade aan die volksgezondheid hebben die heeren dan niet zelf door „hun houding teweeggebracht en gesticht. Nimmer zou een toepassing „van dit wetje tot zulke excessen hebben kunnen leiden, indien die „heeren een wat minder kleinzielig, bekrompen, en door den gewonen „concurrentiezucht en broodnijd ingegeven standpunt hebben inge- „nomen, dan zij helaas gedaan hebben. Hoe geheel anders zou deze „affaire geloopen zijn, indien die heeren eens, royaal met bijv. de

„Vereeniging van zelfstandige tandtechnici samenwerkende, tot het „Departement hadden gezegd: geef ons beiden als organisatie, als er „aanvragen om bevoegdverklaring inkomen, die eens ter inzage, wij „zullen bona fide niet de wet helpen saboteeren, vechtende er tegen „tot het bittere einde, maar helpen invoeren, maar wij kennen onze „pappenheimers beter dan gij, Departementsambtenaren en Minister, „Mijnheer de Voorzitter! Wanneer de heeren tandartsen dat hadden „gedaan, dan zouden hun jeremiades over die schade aan de volks- „gezondheid” heel wat minder onecht hebben geklonken dan thans. „Die heeren hebben zich op een zuiver concurrentiestandpunt ge- „plaatst, nog erger dan twee kruideniers of twee advocaten, of twee „Kamerleden, zooals men mij toeroept. Neen, mijnheer de Voorzitter, „eerlijk gezegd, voelt men de vraag haast opkomen of een groot deel „der wereld van de tandartsen eigenlijk in een sabotage van de wet „niet nog een middel meende te zien om van de heele wet weer af te „komen.”

Dames en Heeren, het is te hopen, dat het geen regel is, dat er in het Parlement met zoo weinig kennis van zaken en feiten gesproken wordt, als waarvan de aangehaalde woorden blijk geven. Met een even groote lichtvaardigheid als waarmede aan het Departement van Arbeid met bevoegdverklaringen is omgesprongen — welke lichtvaardigheid in de Tweede Kamer zoo terecht algemeene afkeuring gevonden heeft — met een even groote lichtvaardigheid slingert een spreker in diezelfde Kamer, zij het dan in den vorm van een suggestieve vraag, een beschuldiging van sabotage van de wet aan ons adres en zooal geen beschuldiging dan toch een sterke verdachtmaking. Lichtvaardigheid is in dit verband een niet te krasse uitdrukking. Immers had de spreker, alvorens op deze wijze de vraag te stellen, niet eerst moeten trachten de waarheid te vinden? Zulks ware voor hem zeer goed mogelijk geweest bij de interpellante. Ik meen zelfs te weten, dat hij daar een afdruk van het redactioneële artikel uit het Tijdschrift voor Tandheelkunde van 15 Mei onder zijn bereik had.

Daaruit had hij kunnen en behooren te lezen, dat ons H. B. reeds in Sept. 1925, vóór dat er nog bevoegdheden verleend waren, trachtte contact te krijgen met den Hoofdinspecteur der Volksgezondheid; dat wederom onmiddellijk na het bekend worden van de eerste drie bevoegdverklaringen schriftelijk en mondeling onze adviseerende medewerking werd aangeboden, dat in de tweede helft van Nov. inderdaad loyale medewerking werd verleend en wel in vier gevallen waarvan

twee gunstig en twee — met motiveering — ongunstig werden geadviseerd en waarbij wij ons op het eenig juiste standpunt stelden; dat de eenmaal aangenomen wet naar letter en geest moest worden uitgevoerd.

Dat na 2 December geen adviezen meer werden gevraagd en zelfs geen publicaties van benoemingen plaats vonden, hebben wij meer dan iemand betreurd. Maar nu vraag ik U, is het niet ongehoord, dat iemand met juridische aspiraties het durft ondernemen bij deze vaststaande feiten, toch maar klakkeloos, blijkbaar zonder onderzoek, een verdachtmaking van wetssabotage in het publiek uit te spreken?

Bij de bewuste interpellatie en naar aanleiding van de daarop gegeven antwoorden is gesproken over een toepassen van de wet op de ministerieele verantwoordelijkheid, maar laten de Heeren Kamerleden bij hun beoordeeling van een Minister ook eens bedenken, dat hun wel het vrije woord wettelijk wordt gewaarborgd door de parlementaire onschendbaarheid, maar dat er ook nog een, ook voor hen geldige, moreele wet is, welke verbiedt om onnoodig en zonder behoorlijk onderzoek iemand in zijn goeden naam aan te tasten.

Wel verre van een poging om de wet te saboteeren, hebben wij bij de invoering in volle oprechtheid getracht mede te werken met de Departementsambtenaren, juist omdat, zooals de Heer Duys het uitdrukte, wij onze pappenheimers beter kenden dan zij en ik hoop, dat hem onze „jeremiades” over de schade aan de volksgezondheid thans „minder onecht” in de ooren klinken, nu gebleken is, dat wij inderdaad voldaan hebben aan de door hem gestelde voorwaarde van bereidwilligheid tot medewerking met dat Departement.

En wat onze onbaatzuchtigheid betreft in onze actie in verband met dit wetje, de Heer Duys betwijfelt dat daarvan ook maar een tiende waar zou zijn. Het is een merkwaardige zaak!

Altoos, hoezeer ook ten onrechte, worden de tandartsen beschouwd als menschen, die zonder uitzondering een goudmijn bezitten, die allen grof geld verdienen.

En nu op eens veronderstelt men, dat de pl.m. 700 tandartsen een doodende concurrentie zouden voelen van een 20 à 30 tandtechnici, die bevoegd verklaard zouden worden. Kan men nu in ernst meenen, dat dit zeer kleine gevaar, want groot zou het zeker niet kunnen zijn, voldoende aanleiding zou kunnen wezen voor meerdere collega's, die zelf in dezen zeker niets te vreezen hebben, om daaraan avond aan avond op te offeren? Het ware te wenschen, dat alle zaken van alge-

meen belang met evenveel onbaatzuchtigheid en met even weinig letten op partijbelang behandeld werden. In deze actie was zeker geen tiende deel baatzucht in het spel.

Overigens, en zoo kom ik terug op het aangename werken in onze Maatschappij, wensch ik nog eens te verklaren, dat de Ned. Mij. t. Bev. d. Tandheelk. tot nu toe *altijd* het algemeen belang op den voorgrond heeft geplaatst, zonder daarom het eigen belang te moeten verwaarloozen. Het zijn alweer de woorden van Hamer: „bijna elk belang van ons raakt het algemeen belang.”

Het was dus niet in ons nadeel, als we het algemeen belang tot dusverre altijd op den voorgrond stelden.

Maar zelfs al zou het in een gegeven geval eens wèl zoo zijn, dan nog zou ik het als onze sociale plicht beschouwen, op de eerste plaats het algemeen belang te dienen: de gemeenschap gaat immers voor het individu.

Van den anderen kant kan ons geen verwijt gemaakt worden als wij — zonder schade te berokkenen aan anderen — ook voor ons zelf zorgen.

Als wij aan eigen bekwaamheid hooge eischen stellen, als wij er op aandringen, dat ons onderwijs verbeterd en onze examens verzwaard worden, omdat wij dat noodig achten voor een goede verzorging van onze tandlijdende medemenschen, dan hebben wij ook het *recht* van de regeering te vragen, om *hen* te beschermen tegen een oneerlijke concurrentie, die na een lange, zware en kostbare studie getoond hebben, de bekwaamheid te bezitten om hun patiënten te helpen, overeenkomstig de mogelijkheden, die de moderne tandheelkunde biedt, maar dan is het ook onze *plicht* om overeenkomstig de bestaande wetten het publiek te beschermen tegen beunhazerij van onbekwamen, onze plicht om alarm te blazen als blijkt dat 's Lands wetten, door welke oorzaken of om welke redenen dan ook, niet worden uitgevoerd overeenkomstig de volkswil.

En dat onze motieven daarbij niet zoo laag bij de grond zijn als bij de concurrentiestrijd „tusschen twee kruideniers, twee adokaten of twee Kamerleden,” blijkt wel hieruit, dat de groote ijveraaars voor goede ziekenfondsregeling niet zelf medewerken aan een ziekenfonds, dat de bevorderaars voor tandheelkundige hulp aan schoolkinderen niet het ambt van schooltandarts ambieeren, dat de bestrijders der onbevoegde uitoefening der tandheelkunde zelf geen concurrentie van die zijde te vreezen hebben. Neen, Dames en Heeren, wij kunnen

trotsch zijn op onze leiders. Het zijn onbaatzuchtige mannen, stralend van werklust.

Het moge delicaat schijnen voor een voorzitter om objectief te oordeelen over de leiders van zijn organisatie. Helaas, het schijnt alleen maar delicaat; het zou inderdaad zoo zijn, als ik het recht had, aanspraak te maken op die eeretitel. Tot mijn spijt moet ik mijzelf uitschakelen als ik iets wil, als ik iets *moet* zeggen over de leiders van onze Maatschappij. Ik moet het, omdat zij op een onverdiende wijze bejegend zijn in een drukwerk, dat U allen als „Open Brief” is toegezonden en dat terecht door de redactie van het T. v. T. geweigerd is als copie voor dat tijdschrift.

Ik vraag mij af, wat heeft den schrijver bezielde om met dit opstel voor den dag te komen. Waarom nu, nu het onderwijsprobleem in theorie zijn oplossing met algemeene stemmen gevonden heeft, nog eens met zijne beschouwingen te komen, die — hun waarde als zoodanig in het midden latende — in elk geval beter geuit waren vóór de eindbehandeling, in den tijd na 't eerste rapport, toen het H. B. als 't ware bedelde om publieke meeningsuitingen van leden? Waarom zijn beschouwingen omtrent een andere werkwijze van het H. B. met de Afdelingen niet als concreet voorstel door middel van zijn afdeling bij het H. B. aanhangig gemaakt? Als oud-hoofdbestuurder wist hij trouwens, dat reeds anderhalf jaar geleden in het H. B. bij de besprekingen omtrent de reorganisatie van het secretariaat de mogelijkheid overwogen is, om de geheele werkwijze te veranderen.

En ook naderhand zijn meermalen voorloopige plannen besproken om, zoodra het gereorganiseerde secretariaat volkomen functioneert, te trachten een inniger, een effectiever samenwerking te verkrijgen tusschen Afdelingen en H. B.

Inderdaad loopt onze machine in dat opzicht niet „gesmeerd” en geeft zij daardoor niet het grootst mogelijke rendement; in zooverre heeft de briefschrijver gelijk; maar *ongelijk* heeft hij, schreeuwend ongelijk, wanneer hij de oorzaak daarvan meent aan te wijzen, als hij enkele van onze beste leden beschuldigt van machtsusurpatie.

Als hij zegt: „Ons maatschappijleven staat geheel onder voogdij-schap van een groepje leiders. Zij kunnen de onderwerpen naar wensch in studie nemen, terwijl de andere afgevaardigden kunnen kennis nemen van hetgeen op de agenda is vermeld.” Zoo is de toestand *niet*, Dames en Heeren, wij staan niet onder voogdij-schap en ieder lid van het H. B. en ook ieder Maatschappij-lid (en dan via zijn

afdeulingsbestuur) kan naar hartewensch een onderwerp in studie nemen en voorstellen doen aan het H. B. En ieder goed-voorbereid en goed toegelicht voorstel kan rekenen op de volle belangstelling van het H. B. Nog nooit is aan een H. B.-lid de gelegenheid onthouden een zoodanig voorstel in de vergadering in te leiden, nooit, nóch door mij nóch door een mijner voorgangers. Nog nooit is mij of een mijner voorgangers door een ander dan de brieveschrijver verweten, dat de leden van het H. B. niet de volle vrijheid van spreken zou zijn geschonken, wèl het tegendeel.

De voorbereiding van de hoofdbestuursvergadering was — mijzelf treft dit verwijt het meest — niet altijd even goed en zeer dikwijls was de tijd te kort om nog van te voren de onderwerpen bij de Afdeelingen te brengen; maar ik protesteer er tegen, als beweerd wordt, dat zulks opzettelijk nagelaten werd, omdat men de Afdeelingen geen medezeggingschap wilde geven en ik protesteer er tegen, dat het de wensch van enkelen zou zijn om een voogdijschap uit te oefenen. Zij en wij allen wenschen niets meer dan dat er steeds meerderen komen, die evenals zij hun intellect èn hun ijver in dienst stellen van onze gemeenschappelijke zaak.

We hopen, dat het ons — mede door het gewijzigde secretariaat en een wijziging van het H. B. — gelukken zal op meerdere punten des lands pioniers te ontdekken en in training te brengen. Hoe meer intellect ons ter beschikking staat, hoe liever. Trouwens, als men wat commissieverslagen en rapporten doorleest, **bemerkt men** wel, dat er niet alleen in Amsterdam en den Haag intellect geproduceerd wordt, maar ook hoe langer hoe meer elders, o.a. in Gouda, Groningen, Kampen en andere plaatsen.

En als er enkelen onder ons zijn, die door hun enorme werklust, door hun talenten meer tot stand brengen dan wij zelf vermogen, dan mogen wij jaloersch zijn op hunne prestaties, dan moge dat voor ons een prikkel zijn, om, 't zij alleen, 't zij in combinatie met medeleden, even verdienstelijk werk tot stand te brengen, maar als we aan hun adres een opmerking willen maken, dan kan dat niet anders zijn dan in woorden van dank en hulde.

Overigens ga ik mee met den brieveschrijver, als hij zijn opwekking richt tot de leden om trouw de afdeulingsvergaderingen bij te wonen enz.

Dames en Heeren, daarmee staat of valt de toekomst van de Maatschappij, met *Uwe* belangstelling. Het is niet voldoende, als er en-

kelen werken. Gij allen moet U interesseeren voor verschillende onderwerpen, tracht er zelf een meening over te vormen en slikt niet rustig wat anderen U voorstellen, maar *als* ge een afwijkende meening hebt, uit die dan ook te rechter tijd en te rechter plaats. Geef aan het H. B. blijk van Uw bestaan, collega's in de afdelingen, het H. B. zal ze met vreugde vernemen. En zoo zal door aller actieve medewerking onze Mij. nog beter kunnen bereiken en vooral sneller bereiken, datgene, waarnaar zij streeft.

Hiermede verklaar ik de 12de Jaarvergadering geopend.

MEDEDEELINGEN VAN DE BIBLIOTHEEK- EN MUSEUMCOMMISSIE

De commissie heeft de hier volgende geschenken in dank ontvangen:
Van den heer J. Sanders Ezn. te Amsterdam:

De Tandheelkundige Raadgever of verpleging der tanden voor grooten en kleinen. Naar het Duitsch van Sol Dentitiae en Jose Crochetos. Utrecht 1896.

Van den heer Th. E. de Jonge Cohen te Amsterdam:

Dr. H. Eidmann. Die Entwicklungsgeschichte der Zähne des Menschen. Berlin 1923.

Th. E. de Jonge Cohen. Die Dimerie der Frontzähne, Sonderabdruck aus der Zeitschrift für Anatomie und Entwicklungsgeschichte. 78 Band. Heft 3/4. 1926.

Idem. Die Nomenklatur der Zahnanatomie. Sonderabdruck aus Deutsche Monatschrift für Zahnheilkunde. 1918. Heft 7.

Idem. The Cervical Line of the Lower Teeth. Reprinted from the Dental Cosmos, November 1920.

Van den heer A. Herckenrath te 's-Gravenhage:

Handelingen van het Ned. Tandheelkundig Genootschap. 3e serie. (1896—1900). 1e en 2e aflevering.

Voor nieuw aangeschafte boeken zie verslag der commissie onder de „bijlage” in het Juni-nummer.

H. KATTENBURG.